

AB - Türkiye Geri Kabul Anlaşması – Göçmenlerin, Mültecilerin ve Sığınmacıların Hakları Güvende mi?

Politika Notu

EURO-MEDITERRANEAN HUMAN RIGHTS NETWORK
RÉSEAU EURO-MÉDITERRANÉEN DES DROITS DE L'HOMME
الشبكة الأوروبية - المتوسطية لحقوق الإنسان

Yönetici Özeti

21 Haziran 2012'de Avrupa Birliği (AB) Komiseri Cecilia Malmström Türkiye Büyükelçisi ile AB ve Türkiye arasındaki Geri Kabul Anlaşması'nı – diğer bir deyişle ön mutabakatı – görüşmek üzere Brüksel'de resmi olarak bir araya geldi. Anlaşma, imza ve onaylama çalışmalarının tamamlanmasının ardından taraflara, yasadışı yollardan ülkeye giriş yapan ve/veya ikamet eden yabancı uyrukluların men e ülkeye geri gönderilmesi imkanı sağlıyor.

AB, Geri Kabul Anlaşması'nın imzalanması kararıyla Türkiye uyruklulara vize muafiyeti sağlanmasının yolunu açmakta. Vize muafiyetinin tam olarak hangi şartlar altında ve ne zaman olacağı konusundaki belirsizlik, anlaşmanın onayı hususunda temel bir gecikme oluşturuyor. Bununla birlikte, AB'ye vizesiz seyahat beklentisinin Türkiye'yi Geri Kabul Anlaşması'nı imzalamaya teşvik ettiği de oldukça açık.

Avrupa-Akdeniz İnsan Hakları Ağı (EMHRN) bu politika notunda, AB ve Türkiye arasında Geri Kabul Anlaşması sonuçlandıktan sonra düzenli ve düzensiz göçmenler, mülteciler ve sığınmacıların haklarına riayet edilemeyeceğine ilişkin riskler hususunda bilgi vermektedir. EMHRN bu nedenle tüm taraflara bu hakların uygulanmasını güvence altına alması konusunda çağrıda bulunmaktadır.

AB men eli geri kabul anlaşmaları Avrupa'nın göç ve sığınmaya ilişkin e ilimini, Birlik içerisinde serbest dolaşımı sürdürmek için sınırların güçlendirilmesini isteme e ilimi, göstermektedir. Bu tür geri kabul anlaşmaları yeni olmamasına ve devletler tarafından göç kontrol aracı olarak on yıllardır kullanılıyor olmasına rağmen, AB men eli anlaşmaların farkı, AB'nin ulusal üstü bir organ olarak bu anlaşmaların müzakere edilmesinden siyasi olarak sorumlu olması, AB üyesi ülkelerin de geri kabul prosedürlerinin uygulanmasından sorumlu olması. Hesap verebilirlik açısından, farklı aktörler arasındaki sorumlulukların sulandırılması ihlallere karşı izleme ve etkili çözümün iletileceği adres hususunda potansiyel bir zorluk oluşturuyor.

Malmström tarafından verilen beyanda yabancı uyrukluların anlaşma kapsamında men e ülkeye geri gönderilmesi sırasında "uluslararası hukuk ve temel haklara tam olarak riayet edileceği"¹ belirtilmesine rağmen, AB ve üye ülkeler ve üçüncü ülkeler arasında yapılan önceki anlaşmaların bu zamana kadar ki uygulaması hem

¹ "AB Komiseri Cecilia Malmström tarafından AB-Türkiye Geri kabul Anlaşması'nın paraf edilmesine ilişkin olarak verilen demeç", Reference: MEMO/12/477, 21 Haziran 2012.

Avrupa tarafında hem de di er taraf ÷lkede göçmenler, m÷lteciler ve sı nmacıların haklarının ciddi ölçüde ihlal edilmesiyle sonuçlandı.

Anla ma'da yer alan hükümlere, önceki anla maların mevcut uygulamasına ve ilgili AB ÷lkeleri ve Türkiye'de göçmenler ve m÷ltecilerin ko ulları göz önüne alındı nda, u anda AB ve Türkiye arasında bir geri kabul anla masının yürürlü e girmesi durumunda Avrupa'da sı nma hakkının altının bo altılması ve Türkiye'deki üçüncü ÷lke uyrukluların kar ıla tı ı ihlallerin yaygınla ması riski bulunmaktadır. Bu durumda özellikle, Türkiye'de m÷lteci statüsü ya da "geçici sı nma" statüsü için uygun artlara sahip insanlar keyfi olarak gözaltına alınıp sınır dı ı edilme tehlikesi ile kar ı kar ıya kalabilir. effaf müzakereler ve anla manın uygulanmasının ba ımsız izlemesi, müstakbel bir AB-Türkiye geri kabul anla ması çerçevesinde haklarının ihlal edildi ini gören göçmen ve m÷ltecilerin risklerini en aza indirmek için hayatidir. Türkiye'nin çok sayıda düzensiz göçmenler ve sı nmacılar açısından transit bir ÷lke olarak önemi potansiyel ihlalleri çok daha endi e verici bir hale getiriyor.

Temel Tavsiyeler

- Türkiye'nin yeni Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu tam olarak uygulanana ve Türkiye'nin göç yönetimi uygulamalarının uluslararası insan hakları normları ile uyumu ba ımsız raporlar tarafından do rulanana kadar herhangi bir geri kabul anla masını sonuçlandırmaktan kaçının;
- Anla ma yeni kanun tam olarak uygulamaya geçmeden yürürlü e girerse, sı nmacıların BMMYK'ya kısıtlanmaksızın eri imini ve "geçici sı nma" statüsü için göçmen gözaltı merkezlerinde belirtilenler dahil yapılan tüm ba vuruların usulüne uygun olarak i letilmesini ve Türk yetkililer tarafından adil bir prosedür uygulanmasını temin edin;
- Herhangi bir geri kabul anla masının uygulanmasının, AB üyesi ÷lkelere korunma ba vurusu yapanlar ya da sı nmacı oldu nu beyan edenlerin sı nma hakkına yasal olarak ya da uygulamada engel olu turulmamasını sa layın;
- Geri kabul anla masının uygulanmasına ili kin müzakereler çerçevesinde hem Türkiye hem de AB ÷lkelerinde sivil toplum ile gerçek bir danı ma sürecinin yürütülmesini ve göçmenler, m÷lteciler ve sı nmacıların hakları üzerinde do rudan ya da dolaylı etkisi alan anla manın içeri ine izin verin;

- Geri kabul anlaşmalarının uygulanmasının uluslararası hukuka uygun, özellikle insan hakları ilkeleri ve göçmen ve sığınmacıların hakları olmak üzere, gerçekleşmesini temin etmek üzere doğru bir izleme mekanizmasının kurulumunu. Bu amaçla, prosedürlerin uygulanmasının bağımsız izlemesi için Avrupa Parlamentosu'nun yanı sıra ulusal ve uluslararası STK'ları sürece dahil edin.

Giriş

Geri kabul anlaşmaları düzenli göçmenlerin men e ülkeye geri dönümlerini kolaylaştırmayı ve devletlerin uluslararası teamül hukukuna göre, örneğin kendi uyruklarını ülkeye tekrar kabul etmek gibi, yükümlülüklerini güçlendirmeyi amaçlıyor. Ancak bu anlaşmalar, anlaşmaya taraf olan ülkelerden birinden transit geçişi yapmış olan üçüncü ülke uyruklarının da geri kabul edilmesinin dayatılması ile – ki bu durum uluslararası teamül hukukunun bir yükümlülüğü de ildir – taraf ülkeler – ve AB- tarafından düzenli göçmen akışı ile “mücadele etmek” için giderek artan bir biçimde kullanılıyor.

Bu politika notu, AB'nin Türkiye ile yürüttüğü geri kabul müzakerelerine tarihsel bir bakış sunduktan sonra göçmenlerin ve mültecilerin haklarına ilişkin üç temel kaygıyı vurgulamaktadır. Bu kaygılar bir yanda anlaşma maddesi alan hükümler ile AB üyesi ülkeler ve Türkiye'de göçmen ve mültecilerin durumunu, diğeryanda diğer ülkelerle imzalanan önceki anlaşmaların nasıl uygulandığını ve bu anlaşmaların göçmenlerin ve mültecilerin hakları üzerindeki etkilerine ilişkin analizlere dayanıyor. Bu analize müteakip, EMHRN hem AB hem de Türk yetkililere ve karar alıcılara hitaben bir dizi tavsiye sunuyor.

AB Geri Kabul Anlaşmaları ile ilgili daha fazla bilgi

Ortak bir Avrupa geri kabul politikası 1994'de ortaya çıktı. Üye ülkeler düzenli göçmenlerin sınır dışı edilmesiyle ilgilenirken Birli e kom u ülkeler ile standart hale getirilmi bir geri kabul prosedürü benimsemenin uygun olduğunu gördüler. 1999'da yürürlü e giren Amsterdam Anlaşması Avrupa Komisyonu'na, tüm üye ülkeler adına üçüncü ülkeler ile AB geri kabul anlaşmalarını müzakere etme ve imzalama yetkisi verdi. 2002 yılında Sevilla'da toplanan Avrupa Konseyi geri kabul hükümlerinin üçüncü ülkeler ile müzakere edilen herhangi bir i birli i anlaşmasına eklenmesini tavsiye etti.

O zamandan beri Avrupa Komisyonu geri kabul üzerine yirmiden fazla ülkeyle müzakere gerçekleştirdi. 16 ülkeyle anlaşma imzalandı. (Arnavutluk, Ermenistan, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Ye il Burun, Makedonya, Hong Kong, Gürcistan, Makao, Moldova, Karada , Pakistan, Rusya, Sırbistan, Sri Lanka ve Ukrayna); (Türkiye'nin yanı sıra) Çin, Cezayir, Beyaz Rusya, Fas ve Tunus ile müzakereler ise halen devam ediyor.

AB – Türkiye Geri Kabul Anlaşması: Kısa bir yol haritası

Türkiye AB tarafından geri kabul anlaşması müzakerelerine başlamaya üzere ilk olarak 2003 yılında davet edildi. Bu zamana kadar Türk-Yunan koridoru Doğu'dan Avrupa'ya ulaşmak isteyen düzensiz göçmenlerin – büyük bir çoğunluğunu – Irak ya da İran gibi komşu ülkeler ya da Güney Asya'dan olmak üzere – ana rotalarından biri olmuştur.²

Türkiye'nin ilk başta AB ile müzakereye başlamaya konusundaki isteksizliği daha kapsamlı bir siyasi konuya dayanıyordu: AB'ye katılım. 1999 yılında Birlik'e Aday Ülke statüsü kazanan Türk hükümeti sadece bir "üçüncü ülke tarafı" olarak bu süreçte paralel bir şekilde geri kabul anlaşması müzakerelerini başlatmaya çok az ilgi gösterdi.

AB üyelik müzakereleri kesintiye uğramasına rağmen geri kabul anlaşması müzakereleri devam etti. Türkiye kendi vizesiz sığınmacıların geri kabulünün yanı sıra, uluslararası hukuk gerektiren, Türkiye'de oturma izni bulunan üçüncü ülke uyruklarını da geri kabul etmek hususunda istekliliğini belirlerken, Türkiye'den düzensiz bir biçimde transit geçi yapan göçmenler için olumsuz görüş ifade etti.³ Türk hükümeti AB'den yapılan güçlü bir siyasi baskı sonrası pozisyonunu isteksiz bir biçimde gevşetti ancak coğrafi konumu ve ülkesinden transit geçen düzensiz göçmen akınının hacmi söz konusu olduğunda üçüncü ülke uyruklarının kabulünün ayrı bir derecede ayrı bir külfet oluşturduğunu belirtti. Bu nedenle, Türkiye tarafından verilecek bu tür bir taahhüt kapsamında Avrupa'nın da orantılı olarak aynı taahhütlerde bulunması gerekmektedir.

Bir geri kabul anlaşmasının çıkması AB ülkelerin çıkarları açısından gayet açıkken, göçün (düzenli ya da düzensiz) ekonomik (döviz girdisi) ve sosyal artılar (yerel işsizlik için emniyet supabı) açısından yarar sağlayabildiği ve bu tür anlaşmaların iç destek açısından oldukça yüksek bir külfet çıkarabildiği AB üyesi olmayan ve göç konusunda menfaatli ya da geçici ülkesi olan birçok ülke açısından o kadar açık değildir. Bu nedenle, hem Üye Ülkeler⁴ hem de AB, geri kabul anlaşmalarını artan bir biçimde emek göçü yönetimi, gelişim

² Daha fazla bilgi için bkz. İçduygu A. and S. Toktas "How Do Smuggling and Trafficking Operate via Irregular Border Crossings in the Middle East?", in *International Migration* Vol. 40 (6), 2002.

³ Coleman N. *European Readmission Policy: Third Country Interests and Refugee Rights*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 2009.

⁴ İtalya, İspanya ve Fransa bu bakımdan Libya, Tunus ve Fas gibi komşu üçüncü ülkeler ile özellikle İtalya içerisinde.

ve teknik yardım konularında daha kapsamlı i birli i ile ilintilemekte ve aynı zamanda da bazı kar ılıklı imtiyazlar (özel ticari imtiyazlar, emek göçmenleri için giri kotaları, arttırılmış kalkınma yardımı ve nadir durumlarda vize kolaylı ı ya da vize muafiyeti imkanı) önermektedir.⁵

Bu do rultuda, 2009 yılında müzakerelerin yeni bir evresi ba ladı nda Türk hükümeti geri kabul görü melerinin Türk uyruklarına AB seyahatlerinde vize muafiyeti sa lanmasına yönelik müzakereler ile ili kilendirilmesini talep etti. Türk yetkililer bu iki konunun ayrılamayaca nı açık bir ekilde belirtti: geri kabul müzakerelerindeki herhangi bir ilerleme vize muafiyeti konusundaki önemli bir ilerleme artına ba lıydı.

Nihayet Ocak 2011'de geri kabul anla masına ili kin bir taslak üzerinde uzla maya varılabildi. Bununla birlikte, AB'nin "vize kolaylı ı" yönündeki ılımlı taahhüdünün "kademeli ve uzun vadeli bir perspektifle vize muafiyetine do ru" pozisyon de i ikli i yönündeki tasla ı parafllamasına yani Haziran 2012 tarihine kadar gerçek bir ilerleme sa lanmadı.⁶

Nihai belgenin imzası için bugüne kadar herhangi bir resmi açıklama yapılmadı. Ancak, her iki tarafın üçüncü ülke vatandaşlarını geri kabul yükümlülü ünü anla ma yürürlü e girdikten 3 yıl sonraya erteleyen bir geçi dönemini de kapsayan ilgili Konsey kararının taslak bir versiyonu kamuoyuna açıklandı.⁷

AB – Türkiye Geri Kabul Anlaşmasının Eleştirel Analizi

Avrupa Komisyonu siyasi tutarlılık temin etmek için geri kabul anla malarının biçimini yıllar içinde standartla tırdı. Sonuç olarak, AB-Türkiye taslak belgesi dahil⁸ tüm anla malar, benzer artlara sahip.

⁵ Halihazırda AB tarafından Avrupa-Akdeniz bölgesinde bulunan bir takım ülkeler ile müzakere edilen "hareketlilik ortaklı ı" anla maları buna örnektir. Daha fazla için bkz. Avrupa-Akdeniz nsan Hakları A ı (EMHRN), EU Mobility Partnerships with Tunisia and Morocco: Guarantees for the respect of rights must be a prerequisite to any agreement, 4 Temmuz 2012.

⁶ Bkz. The Council of the European Union, "Council conclusions on EU-Turkey Readmission Agreement and related issues, 3071st Justice and Home Affairs Meeting", 24 ve 25 ubat 2011; "Council conclusions on developing cooperation with Turkey in the areas of Justice and Home Affairs. 3177th Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council meeting", 21 Haziran 2012.

⁷ Legislative Observatory of the European Parliament, "2012/0122(NLE) Legislative Proposal", 22 Haziran 2012.

⁸ Ocak 2001 tarihli söz konusu tasla ın tam adı "Avrupa Birli i ve Türkiye Cumhuriyet Arasında zinsiz Olarak kamet Edenlerin Geri Kabulüne li kin Anla ma Tasla ı"dır.

Bazı artlar unlardır: Mültecilerin statüsüne dair 1951 Sözleşmesi ve 1967 Protokolü'ne, suçluların iadesi ve geçişe uygun uluslararası sözleşmelere, Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'ne, Keneceye Karşı BM Sözleşmesi'ne (1984) ve AB Temel Haklar Bildirgesi'ne (2000) ve bunların yanı sıra refakatsiz çocuklarla ilgili olarak BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyumlu olması.

Ancak, bu tür koruma tedbirleri içermesine rağmen, AB-üçüncü ülke anlaşmaları bugüne kadar göçmenlerin, mültecilerin ve sığınmacıların haklarına layıkıyla saygı gösterme hususunda başarısız oldu. Anlaşmaların somut uygulamaları her iki tarafta da, sığınma ve geri göndermeme ilkesinin ihlali de dahil olmak üzere, yaygın insan hakları ihlalleri ile sonuçlandı. Bunun içinde AB-Türkiye anlaşması, Türkiye'nin üçüncü ülkelerden gelen çok sayıda düzensiz göçmen ve sığınmacı için bir geçiş ülkesi olduğu göz önüne alındığında, çok daha kaygı verici oluyor.

Anlaşmanın üç yönü ve uygulaması bilhassa problemli: 1) Türkiye tarafından geri kabul edilen, mülteci statüsü ya da "geçici sığınma" statüsü almaya uygun olduğu halde sınır dışı edilmesi ya da keyfi gözetimine maruz kalması olası üçüncü ülke uyruklulara yapılacak muameleye ilişkin temel insan hakları koruma mekanizmalarının eksikliği, 2) yakalanan ve geri kabul kararıyla kalan düzensiz göçmenlere ilişkin muamelenin uluslararası yükümlülüklerle aykırı hareketi ve korunma taleplerinin incelenmesi hususunda AB üyesi ülke yetkililerine verilen geniş takdir alanı ve 3) anlaşmanın uygulanmasının üzerinde effalık, izleme ve hesap verilebilirlik eksikliği.

Geri kabul anlaşmalarının sağladığı diğer benzer şartlar:

tarafının sınır dışı edilmek istenen kendi uyruğuna (ya da ülkeden geçiş yapan üçüncü ülke uyruklulara) ait seyahat belgelerini sunma yükümlülüğü; tarafların diğer tarafın bölgesine yasadışı olarak giren ya da ikamet eden uyruklarını (ya da üçüncü ülke uyrukluları) kabul etmesine ilişkin yükümlülük; zaman çizelgeleri - yasadışı girişi ve ikamet bildirimini ile bir geri kabul başvurusunun ibrazı arasında en fazla altı ay, geri kabul taleplerini yanıtlamak için en fazla 25 gün (ya da istisnai durumlarda 60 gün), geri kabulü üzerine anlaşılana ilişkin sorumluluğu üstlenmek üzere en fazla üç ay; sınır dışı için ulaşım masraflarının talep eden ülke tarafından karşılanması; anlaşmanın uygulanmasını izlemek üzere ortak bir uzmanlar komitesinin oluşturulması ve geri kabul hususunda hariçte bırakılan hükümler (halk sağlığı, devlet güvenliği ya da kamu düzeni)..

Türkiye'deki üçüncü ülke uyrukluların geri kabul muamelesine ilişkin endişeler

AB-Türkiye geri kabul anlaşmasının uygulanacak olmasına ilişkin asıl endişe kaynağı Türkiye tarafından kabul edilen üçüncü ülke uyruklularına (TCNs) yapılacak muameleye ilişkinidir. AB anlaşmaları çerçevesinde üçüncü ülke uyruklularının geri kabulü imdiye kadar üst düzeyde bürokrasi içerdiği için nadiren uygulansa da, AB-Türkiye anlaşması çerçevesinde bu durumun yaşanmayacağı yönünde endişe duymak için sebepler var. Macaristan ve Ukrayna örneğinde, ilgili ülkelerin yetkilileri arasındaki güçlü ilişkilerin karılıklı geri kabul anlaşmasının yerine getirilebilir şekilde yürümesini sağladığı görülürken, Yunanistan ve Türkiye arasındaki karılıklı geri kabul anlaşması oldukça zayıftır. Türkiye, Yunanistan tarafından gerçekleştirilen geri kabul taleplerinin sadece küçük bir kısmını kabul ediyor bu da düzensiz göçmen olarak adlandırılanların çok büyük bir kısmının Yunanistan topraklarında kalması demektir. Bu bağlamda, bir AB geri kabul anlaşmasının üçüncü ülke uyruklarının Türkiye tarafından daha yüksek oranda geri kabulünü temin etmek hususunda gereken siyasi iradeyi sağlamak için gerekeceği düşünülmektedir.

Türkiye'nin sığınma ve düzensiz göçmen yönetimi alanına ilişkin mevcut iç hukuk çerçevesi ve uygulamaları yeterli koruma tedbirleri sağlamak hususunda eksik kalmakta ve son yıllarda geri gönderme vakaları ve ihlalleri konusunda kapsamlı raporlamalar yapılmasına yol açmaktadır.

Türkiye 1951 Mülteci Sözleşmesine ve Sözleşmenin 1967 tarihli Protokolüne taraf olmasına rağmen, Sözleşmenin "Avrupa dışından mültecilere ilişkin olarak uygulamakla yükümlü değildir."⁹ ifadesinin yer aldığı 1(B) Maddesindeki "co rafi sınırlama" çekincesine devam etmektedir. Bu Avrupalı olmayan sığınmacıların Türkiye'de kalıcı mülteci olarak kalamayacağı anlamına gelir. Bunun yerine, Türkiye sığınmacılara "geçici sığınmacı" olarak adlandırılan daha sınırlı yerel bir statü vermekte, bu statü sığınmacıların BMMYK'nın yardımıyla başka bir yere yerleştirilmeleri yoluyla uzun süreli bir çözüm bulana kadar Türkiye'de geçici olarak kalabilmelerine izin vermektedir.¹⁰

Türkiye 2013 yılı Nisan ayında yabancılar ve uluslararası koruma konusunda umut verici yeni bir yasa kabul etti. Bu yasa ile genelleştirilmiş iddeten ve diğer insan hakları ihlallerinden kaçınanlar dahil olmak üzere uluslararası koruma arayanların haklarına ve statülerinin verilmesine yönelik uygun bir iç hukuk zemini ilk kez sağlanmaktadır.

⁹ BMMYK, "2013 UNHCR country operations profile Turkey".

¹⁰ Global Detention Project, "Turkey Detention Profile", Mart 2010.

Bu yeni yasa tam olarak yürürlü e girdi inde, BMMYK'ya eri imin garantilenmesi ve tutuklu göçmenlerin yasal temsilcilere eri iminin sa lanması, sı nmaya ili kin olumsuz kararlara ve sınır dı ı edilme kararlarına itirazda bulunulması ve bu kararların askıya alınması da dahil olmak üzere usul açısından kapsamlı tedbirler sa layacaktır.

Ancak, bunlara ra men, bu düzenlemelerin pratikte yeterli korumanın sa lanmasına yol açıp açmayaca ı henüz belirli de ildir. Bu kanun Avrupalı olmayanları “ko ullanu mülteciler” olarak etiketleyerek, Avrupalı olmayanlara yönelik ‘co rafi sınırlama’ politikasını sürdürmektedir. Ayrıca, yeni kanunun kabul süreci resmi olarak 2013 yılı Nisan ayında tamamlanmı sa da, yeni yasanın temel ve prosedüre ili kin hükümleri Türkiye'nin yeni bir sivil Göç Genel Müdürlü ü kuraca ı ve uygulamaya geçmeyi sa layacak ilgili mevzuat geli tirece i bir ba ka yıla kadar yürürlü e girmeyecektir. Yeni kurum Polis Te kilatının göç ve sı nma alanındaki bütün yetki ve uygulamalarını devralacaktır. Ülkenin hukuki ve kurumsal yapısında sı nma ve göç idaresi için yapılan bu büyük ölçekli revizyonun zorlukları dikkate alındı ında, tam bir geçi in ne kadar zaman sürece i henüz açık de ildir.

Türkiye'nin reform sürecinin gelece i hakkındaki belirsizli in devam etmesi ve u ana kadar yeni kanunun tam olarak yürürlü e girmemesi, ülkenin mevcut yetersiz hukuki ve idari çerçevesi ve bundan kaynaklanan hak ihlalleri önemli bir endi e olmayı sürdürüyor.

Buna paralel olarak, Türkiye'nin mevcut “geçici sı nma” rejimi uluslararası koruma arayanlara yönelik bazı korumalar sa larken ülkeye girdi inde ya da ba ka ülkelere geçerken yolu kesilerek, sınır bölgelerinde yakalanan tutuklu sı nmacılar için sı nma prosedürlerine eri im konusundaki problemler sürmektedir. Avrupa nsan Hakları Mahkemesinin mülteciler adına hak savunucuları tarafından Türkiye'ye kar ı açılan davalara ili kin bir dizi son kararı, sı nma prosedürüne eri imin sistematik olarak reddedildi ine, geri gönderme durumunda önleyici iç tedbirler konusunda yapısal hatalara ve Türkiye'nin gözaltı pratiklerini yöneten uygun iç hukuk temelinin ve temel prosedürel korumaların bulunmayı ı hususunda saptamalar yapmaktadır.¹¹ zleme mekanizmalarının ve geçi esnasında yakalanan refakatsiz çocuklara yönelik özel muamelelerin bulunmayı ı da bir di er önemli sorundur.¹²

¹¹ Bkz. *Abdolkhani ve Karimnia v. Türkiye* (Ba vuru No.30471/08), *Keshmiri v. Türkiye* (Ba vuru No.36370/08), *Tehrani ve Diğerleri v. Türkiye* (Ba vuru No.32940/08, 41626/08, 43616/08), *M.B. ve Diğerleri v. Türkiye* (36009/08), *Z.N.S. v. Türkiye* (Appl.no.21896/08), *Charahili v. Türkiye* (Ba vuru No.46605/07), *Ranjbar ve Diğerleri v. Türkiye* (Ba vuru No.37040/07), *Ahmadpour v. Türkiye* (Ba vuru No.12717/08), *Alipour ve Hosseinzadjan v. Türkiye* (Ba vuru No.6909/08, 12792/08, 28960/08), *D.B. v. Türkiye* (Appl.no.33526/08) ve *Dbouba v. Türkiye* (15916/09) ve di erleri.

¹² Bkz. Helsinki Yurtta lar Derne i “Mülteci çocuklara dair: Askıya Alınmı Çocukluk” Raporu, Mart 2010.

Taraflarca Haziran 2012'de paraflanan metne göre, AB-Türkiye geri kabul anlaşması üçüncü ülke uyruklularının (TCNs) çoğuna 3 yıllık bir geçiş dönemi süresince uygulanmayacaktır, ancak, **“Türkiye'nin halihazırda geri kabule ilişkin karşılıklı anlaşmalar veya düzenlemeler yaptığı üçüncü ülkeleri” uyrukları bundan muaf tutulacaktır.**¹³ Esasen, Türkiye AB-Türkiye geri kabul anlaşmasının öngördüğü AB ülkelerinden geri kabul edilen üçüncü ülke uyruklularının ülkede belirsiz bir süre kalmamalarını temin için son yıllarda göçmenlerin ve mültecilerin çıkışı ve geçişi yaptıran bir takım ülkeler ile karşılıklı geri kabul anlaşmaları imzaladı ve birçok başka ülke ile de benzer anlaşmaları imzalamak için atakta. (bkz. aşağıdaki harita).¹⁴

Bu anlaşmalar bir yandan geri dönüş olanakları verirken, zulüm ve çatışma durumundan kaçan kişilerin insani seviyede bir sığınma prosedürüne erişim imkanının kendilerine verilmemesinden ve geri kabul üzerine ileride gerçekleşecek geri göndermelere karşı itiraz konusunda Türkiye'deki etkili çözümler hususunda endişe duyuyorlarsa- güvende olmayan ülkelere¹⁵ zincirleme olarak geri gönderilmelerine yol açabilir olabilir. Bu durum, ulusal sığınma sistemlerinin büyük ölçüde eksiklikleri ve başarısızlıkları göz önüne alındığında, AB'nin dış sınırlarında yer alan bir takım üye ülkelerin, bu bunların arasında gelecekte AB/Türkiye geri kabul anlaşmasını aktif bir biçimde en çok kullanacak olan üye devlet Yunanistan'ın kötü ünü göz önüne alındığında, aciliyetle ele alınması gereken bir durumdur.¹⁶

Teoride uluslararası koruma ihtiyacına ihtiyacı olan kişilerin bir geri kabule tabi olmaması gerekirken, gerçekte AB-Türkiye müstakbel anlaşması gereğince Türkiye tarafından geri kabul edilen üçüncü ülke uyruklularının (TCNs) en az belli bir yüzdesinin Yunanistan'da bir iltica prosedürüne erişimi keyfi olarak reddedilen uluslararası koruma arayan kişilerin olmasından korkuluyor. Bu nedenle, Türkiye'nin mevcut reform çabalarının somut olarak fiili iyileştirmelere yol açtığı gösterilmeden Türkiye'ye yönelik geri kabul uygulaması yürütülmemelidir.

¹³ Bkz. Haziran 2012'de paraflanan metnin 24. maddesi.

¹⁴ Daha fazla için bkz. Helsinki Yurttaşlar Derneği Türkiye Bilgi Notu: ‘Türkiye/AB Geri Kabul Anlaşması Müzakereleri ve Gelecekteki Beklentilere İlişkin Mevcut Durum’, Ekim 2012.

¹⁵ HRW, AB-Ukrayna geri kabul anlaşması çerçevesinde, Ukrayna'nın potansiyel mültecileri ülkelerine iade ederek (Özbeklerin Özbekistan'a iadesi gibi) mültecilerin can güvenliklerinin ve özgürlüklerinin tehlikede olduğunu bir ülkeye geri göndermeme ilkesini ihlal ettiğini belgeledi.

¹⁶ Bkz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi *M.S.S. vs. Belgium and Greece* Kararı (Başvuru No. 30696/09) ve İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün raporu “The EU's Dirty Hands: Frontex Involvement in Ill-Treatment of Migrant Detainees in Greece.”

Türkiye'nin karşılıklı geri kabul anlaşması imzaladığı ülkeler hangileridir?

Yeşil renk: Türkiye'nin geri kabul anlaşmalarını müzakere ettiği ve sonuçlandırdığı ülkeler: Suriye, Yunanistan, Kırgızistan, Romanya, Ukrayna, Pakistan, Rusya Federasyonu, Nijerya, Bosna Hersek. **Kırmızı renk:** Türkiye'nin, kamuoyunda yer alan bilgilere göre, karşılıklı geri kabul anlaşması müzakerelerini başlattığı ülkeler. Ancak, müzakerelerin mevcut durumuna ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

AB'ye sığınmacı hakkının altının boşaltılması

EMHRN'nin temel bir endişesi bu geri kabul anlaşmasının uygulanmasının Avrupa'daki sığınma hakkının altını boşaltması hususunda güçlü bir risk oluşturmasıdır.

Anlaşma AB seviyesinde imzalanırken, anlaşmanın uygulanması AB üyesi ülkeler aracılığıyla gerçekleştirilecek. Ancak, ulusal yetkililere bırakılan geniş takdir yetkisinden dolayı anlaşmaların uygulanması sırasında bir AB üyesi ülkeden diğerine veya açılardan büyük tutarsızlıkların devam ettiğini görülüyor: a) üçüncü ülke uyruklarının belli bir ülkeden geçişine ya da doğrudan oradan AB'ye geçişine karar verilmesi b) bir ülkede ikamet eden ya da yasadışı yollardan giriş yapan kişilerin uyruğunu ve yasadışının değerlendirilmesi c) sığınma ve insani koruma için hukuki taleplerin değerlendirilmesi d) sadece sınır dışı etme amaçlı olarak önemli derecede kişisel bilginin toplanması, saklanması ve iletilmesi.

İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) AB-Ukrayna geri kabul anlaşması analizinde¹⁷, AB üyesi ülkelerin korunma için uygunluk şartları yeterince değerlendirilmeyen hassas gruplardan (refakatsiz çocuklar dahil) kişilerin ve sığınmacıların sınır dışı edildiğini belgelemiştir. Hem Macaristan hem de Slovakya uluslararası yükümlülükler gereği koruması gerekmesine rağmen refakatsiz çocukları sınır dışı ederken, bu iki ülkeden sınır dışı edilen ve HRW'nin Ukrayna'da gördüğü 50 kişilerin çoğu bu ülkelere varduktan sonra sığınma talebinde bulduklarını ancak bunun görmezden gelinerek birkaç saat içinde geri gönderildiklerini belirttiler.

AB Üyesi Ülkeler üçüncü ülke uyruklularını keyfi gözaltı, işkence, geri gönderme ve diğer kötü muamele riski bulunan kişileri, sıklıkla sığınma taleplerini tam anlamıyla değerlendirilmeden ya da isteklerini kayda geçirme imkanı sağlamadan üçüncü ülkelere göndermekten de suçlu bulundular.

İtalya, Libya ile 2008'de imzalanan Dostluk, Ortaklık ve Birlik Anlaşması çerçevesinde göçmenleri denizde durdurmaya ve Libya'ya geri göndermeye başladı. Libya'nın güvenli bir üçüncü ülke olmadığı yaygın bir biçimde bilinmesine rağmen, potansiyel sığınmacılar ve refakatsiz çocuklar halen İtalyan yetkililer tarafından ön kimlik testi ya da sığınma talebi imkanı sağlamadan zorla geri gönderilmekte. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarihi bir kararında İtalya'yı, göçmenleri denizde durdurduğunu ve koruma gereksinimlerini

¹⁷ Human Rights Watch, *Buffeted in the Borderland. The Treatment of Asylum Seekers and Migrants in Ukraine*, 2010.

de erlendirmeden Libya'ya geri gönderdi i için mahkum etti. Ancak bu karar sonrası, talya düzensiz göçü önlemek üzere kamuoyuna duyurmadan Libya'daki geçi dönemi yetkilileri ile yeni bir anla ma imzaladı.¹⁸

Sınır bölgelerinde bulunan göçmenlere yönelik olarak hızlandırılmış bir geri kabul prosedürüne yer verilmiş olması göçmen haklarının ihlal edilmesi riskini de artırmaktadır. Bu tür bir prosedür sığınmacıların mülteci statüsü için başvuruda bulunma olanaklarını ciddi bir biçimde azaltmakla kalmıyor – azaltılmış zaman çerçevesi, yetkililerin bir kısmının kişisel geçmişi eksiksiz bir biçimde incelemesinin imkansızlığı – aynı zamanda sınır dışı etme ya da sığınma başvurusunun reddine karşı etkili hukuki çözümlere erişimi gibi adli koruma araçlarını engellemektedir. HRW, AB üyesi ülkelerin bu prosedürü yaygın bir biçimde ihlal ettiğini belgelemiştir ve hızlandırılmış prosedürlere sınır dışı edildikleri bölgelerde de başvurulduğunu belirtmiştir. Hızlandırılmış prosedürlere ilişkin endişeler 2010 yılında Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin (AKPM) geri kabul anlaşmalarının de erlendirilmesi sırasında da dile getirildi.¹⁹

AB üyesi ülkeler tarafından hızlandırılmış geri kabul prosedürü ve geri kabul anlaşmalarına aykırı uygulamalar göçmenler ve sığınmacıların haklarını uygulamada kısmakta ve sığınma için başvurmak istenen hukuki kanallara erişimi ya da sınır dışı etme ya da gözaltı ile mülteci karışımı ve temyiz başvurusunu sıklıkla engellemektedir. Ancak, yukarıda söz edilen tekrarlanan ihlallere ve AB üyelerinin uluslararası yükümlülükleri açısından dahiline rağmen bugüne kadar anlaşmaların uygulamasında hakların himaye edilmesini temini yönünde bir politik irade eksikliği görülmektedir. Bu anlaşmalarla, Türkiye ile yakın bir zamanda imzalanacak geri kabul anlaşmasının çerçevesi göçmenler ve mültecilerin haklarının dahil hususunda ziyadesiyle üzücüdür. Bu endişe AB'nin Türkiye ile yapacağı geri kabul anlaşmasından en çok avantaj sağlayacağı görünen ancak göçmen ve sığınmacılara karşı muamelesi ile AB standartlarını ihlal eden Yunanistan gerçeği göz önüne alındığında daha da alevleniyor.

Anlaşma müzakereleri: şeffaflık ve hesap verebilirlik eksikliği

Türkiye ile yürütülen geri kabul müzakereleri, diğer üçüncü ülkeler ile olduğu gibi, Avrupa Komisyonu tarafından çok az bir şeffaflık içinde yürütülüyor. Bu durum siyasi kurumların ve sivil toplumun, anlaşmanın taraflarından önce zamanında kaygılarını ifade etmelerini ve aynı zamanda konu üzerine geniş çaplı araştırmayı yapmasını engellemektedir.

¹⁸ Bkz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Hirsi Jamaa ve di erleri v. talya Kararı (Ba vuru No. 27765/09) ve Uluslararası Af Örgütü'nün Raporu, S.O.S. Europe, Human Rights and Migration Control, 2010.

¹⁹ Bkz. "Readmission agreements: a mechanism for returning irregular migrants," Committee on Migration, Refugees, and Population, Rapporteur: Ms. Tineke Strik, Parliamentary Assembly, Council of Europe, Doc. 12168.

Avrupa Parlamentosu'nun 2007 Lizbon Anlaşması'nı takiben şimdi de nihai anlaşmayı onaylaması gerekiyor. Bununla birlikte, parlamentolar müzakere sürecine dahil olmadıklarından taraflarca imzalanan anlaşma metnini yalnızca onaylayabilir ya da reddedebilirler. Dahası, ne Avrupa Parlamentosu Üyeleri ne de STK'lar anlaşmanın uygulanmasını gözden geçirmek amacıyla kurulan ve nihai anlaşma imzalandığında işlemeye başlayacak Ortak Geri Kabul Komitesi'nin bir parçası olabilir. Ayrıca, STK'lar, sivil toplum kurumları ve vatandaşlar bireysel olarak geri kabul müzakerelerine ilişkin AB belgesine kolay bir erişime sahip değil ve bu nedenle kamuyu aydınlatma çabaları AB'nin üçüncü ülkeler ile ilişkilerine zarar verebilir ve anlaşmanın bizzat kendisini tehlikeye atabilir.²⁰ Sonuç olarak, üçüncü ülkelerin cesareti kırılır korkusuyla geri kabul anlaşmalarının insan haklarına ilişkin herhangi bir ifade içermemesinin gösterdiği gibi, yapılan anlaşmalar insan hakları pahasına göçmen akışını azaltmak amacıyla çarpık öncelikler verilerek tasarlanmaktadır.

Müzakere sürecinde şeffaflığın olmamasına ek olarak, bunlara yer verildikten sonra bile geri kabul anlaşmalarının etkisi ve uygulamanın izlenmesi halen yetersizdir. Anlaşmalar ile öngörülen Ortak Geri Kabul Komitesi uygulamaların sadece teknik boyutlarını izlemek gibi sınırlı bir yetkiye sahiptir. Yukarıda bahsedilen 2010 AKPM Raporu'nda da vurgulandığı üzere, geri kabul edilen göçmenlerin sayılarına ilişkin istatistikler ve geri kabul edilen göçmenlerin durumları nadiren değerlendirilmektedir. Bir sınırın mevzuatının olmaması, yabancılar aleyhindeki kanunlar ve geri kabul edilen ülkelere düzensiz giriş ya da çıkışların suç olarak kabul edilmesi nedeniyle, bir izlemenin bulunmayışı geri kabul anlaşmaları içerisinde meydana gelen birçok insan hakları ihlaliyle özellikle ilgilidir.

Başsuz düzenli bir izlemenin bulunmayışı anlaşmaların hayata geçirilmesine ilişkin çarpık ihtiyaç tespitine de meydan vermektedir: örneğin sınır kontrolü teknolojilerine ve AB sınırlarındaki tutuklama merkezlerine ayrılan bütçe dengelenmeye çalışılırken, bunun göç dalgasını azaltmaya yönelik olarak ya da hem AB hem de üçüncü ülkelerde göçmen ve mültecilerin haklarını korumaya yönelik idari yetkinlik ve mekanizmaları geliştirmeye yönelik yeterli bütçe ayırmak için kullanmak gibi.²¹

²⁰ Bkz. Migreurop's note, "Accords de réadmission : La "coopération" au service de l'expulsion des migrants," no. 1, December 2012.

²¹ Bkz. "Detention at the Borders of Europe: Report on the Joint Global Detention Project," International Detention Coalition Workshop Cenevre, İsviçre, 2-3 Ekim 2010.

Baımsız bir izleme ihtiyacı, AKPM raportörü Tineke Strike dahil olmak üzere, birçok kez dile getirilmiştir. STK'lar ve diğer uluslararası aktörler tarafından izleme kolaylaştırılmalı ve geri kabul anlaşmalarının hayata geçirilmesinin ve sistematik bir ihlalin tanımlanması durumunda anlaşmanın askıya alınmasının önemli bir parçası olarak görülmelidir. Komisyonun, Ortak Komiteye STK'ların gözlemci olarak dahil edilmesi de dahil anlaşmaları izlemeye sivil toplumun daha fazla ölçüde katılım sağlamaya çalışılması gibi bazı olumlu açılımlarına rağmen şu ana kadar bu konuda başka bir adım atılmamıştır.

Sonuç

Avrupa Birliği ve Üyesi Devletler, diğer ülkelerle yaptıkları geri kabul anlaşmalarını sınav sisteminin ilerlemediği bir durumda kapatmakla kalmamış aynı zamanda yetkilileri düzenli olarak geri kabul edilen göçmenlerin haklarını gerek tutuklama pratikleri, ekonomik ve sosyal hakların bulunmaması, arı ardına işkence ve gerekse diğer ihlallere maruz kalma riski bulunan ülkelere geri gönderme gibi pratiklerle ihlal edildiği bir durumda bırakmıştır. Sınırlara ya da havaalanlarına yakın bölgelerde prosedürlerin hızlandırılması gibi geri kabul anlaşmalarına dahil olan bazı ifadeler, sınavcıların taleplerinin geri gönderilmeden önce yeterli bir biçimde değerlendirilmemesi gibi önemli kaygılara yol açmıştır. Geri kabul anlaşmalarının takibi oldukça zayıf ve en iyi ifadeyle münferit kalmış, bu durum istismara ve göç idaresinin artan bir biçimde menkul kıymetleştirilmesinden kazanç sağlayan aktörlerin çarpık özendirilmelerine meydan verecek bir kapsamda bırakılmıştır.

İtalya ve Libya arasında Libya'nın göçmenleri gözetimine almayı sürdürmesine rağmen bir ortaklık anlaşmasının alelacele imzalanmasının da gösterdiği gibi, bu anlaşmalar çerçevesinde gerçekleşen geçmiş ihlaller hala düzeltilmeyi beklemektedir. Göçmen ve mültecilerin haklarına ilişkin tedbirlere tüm geri kabul anlaşmalarında ve Türkiye de dahil olmak üzere üçüncü ülkelerle yapılan diğer anlaşmalarda merkezi bir yer verilmesi konusunda siyasi bir irade bulunmaması endişe vericidir ve bu bağlamda EMHRN, insan hakları ihlallerinin yeni anlaşmalar çerçevesi içinde de süreceği görüşüne sevk etmektedir. Türkiye Yabancılar ve Uluslararası Koruma konusunda daha iyileştirilmiş bir kanun hayata geçirmede olumlu adımlar atmışsa da bu kanunun uygulanmasının sonuçları henüz ortaya çıkmamıştır ve Türkiye'nin sınavcıların ve önükü kesilen düzensiz göçmenlerin insan haklarına saygı konusunda önemli bir rol oynamayı sürdürmektedir. EMHRN, AB ve Türkiye'yi geri kabul prosedürünün tüm amaçlarında, gerek AB üyesi devletler gerekse Türkiye'nin göçmen ve mültecilerin haklarına tam olarak saygı duyulması sağlanana kadar, herhangi bir geri kabul anlaşması uygulamaması konusunda ısrar eder.

Tavsiyeler

Geri kabul anlaşmalarının göçmen, mülteci ve sığınmacıların temel haklarına ilişkin uluslararası normlara uygun hale getirilmesi:

Avrupa Birliği'ne ve Üye Ülkelerine Tavsiyeler:

- Türkiye'nin Yabancılar ve Uluslararası Korumalara ilişkin yeni kanunu tam ve etkin olarak uygulamaya geçirilmeden herhangi bir geri kabul anlaşmasına girmekten kaçınılsın. Türkiye'nin yeni kanununda gelecekte göç idaresine ilişkin pratiklerinin uygunluğu bağımsız gözlemciler tarafından denetlenmelidir;
- Gelecekte Türkiye ile yapılmış herhangi bir geri kabul anlaşmasının uygulanmasında söz konusu bireylerin sığınma taleplerinin tam olarak incelenmesi ve değerlendirilmesi AB'ye üye devletlerin yetkililerince sağlansın ve söz konusu kişilere yönelik olarak Türkiye ile geri kabul prosedürü bağlanmadan önce durdurma kararı vurusu hakkı güvence altına alınsın;
- Türkiye'de ve/veya geldiği ülkede keyfi olarak gözaltına alınacak ya da geri gönderilmesi halinde ceza alacak riski bulunan ve bu nedenle de ülkesinden ayrılmış olan kişilerin geri gönderilmesinden kaçınılsın.

Avrupa Birliği'ne, Üye Ülkelerine ve Türkiye'ye Tavsiyeler:

- İlk olarak, Türkiye'den geçiş yapan ya da geçiş yaptırdığı ünlü **üçüncü ülke uyrukluların** geri kabulü ve dönüşü için hükümler koymaktan sakının;
- Nihai geri kabul anlaşmasında yer alan hızlandırılmış geri kabul prosedürlerine ilişkin her türlü hüküm çıkarın;
- Korumasız kişileri ve özellikle de refakatçisi olmayan çocukları bir geri kabul prosedürü incelenirken geri göndermekten açık bir biçimde sakının;
- Cinsiyet ve özel durumu olan kadın göçmen ve mültecilerin geri kabul anlaşmalarının uygulanması sırasında göz önünde tutulmasını sağlayın;
- Geri kabul anlaşmalarının uygulanmasının uluslararası hukuk ve özellikle de insan hakları ilkeleri ve göçmen ve sığınmacıların hakları doğrultusunda gerçek bir izleme mekanizmasını devreye sokun. Bu amaçla, ulusal ve uluslararası STK'ları prosedürlerin uygulanmasının bağımsız izlemesine dahil edin.

EMHRN'nin mülteci ve sığınmacıların haklarının teminatına ilişkin tavsiyeleri:

Avrupa Birliği'ne ve Üye Ülkelerine Tavsiyeler:

- Türkiye'ye, AB üyelik süreci ve göç üzerine daha kapsamlı bir i birli i çerçevesinde, uluslararası insan hakları standartları do rultusunda mültecilerin ve sığınmacıların haklarını koruyan etkin bir sığınma sistemini geli tirin ve bu sistem için güçlü destek sa lamaya devam edin. Türkiye'nin kapasite geli tirmesi için verilen destek giri imleri sadece Hükümet kurulu larını de il aynı zamanda önemli bir gözetim rolüne sahip olan sivil toplum aktörlerini de hedeflemelidir.

Türkiye'ye Tavsiyeler:

- “Co rafi sınırlama” çekincesini kaldırın ve Cenevre Sözle mesi'ne tam olarak riayet edilmesini garanti altına alın;
- Yeni kabul edilen memnuniyet verici Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ı ında, düzensiz göçmenler ve sığınmacıların keyfi gözaltı ve/veya kötü muameleye maruz kalmamasının ve sığınmacıların haklarına uluslararası normlar uyarınca tam olarak riayet edilmesinin sa landı ı hukuki ve idari altyapı reform yapma çabalarına devam edin;
- Yeni kanun tam olarak yürürlü e girmeden ve pratik olarak uygulamaya geçinceye kadar sığınmacıların BMMYK'ya kısıtlamasız eri imini ve “geçici sığınma” statüsü için yapılan tüm ba vuruların, göçmen gözaltı merkezlerinde açıklanan talepler de dahil olmak üzere, usulüne uygun olarak i lemesini ve prosedürün adil bir ekilde de erlendirilmesini sa layın.

EMHRN'nin şeffaf ve kapsayıcı müzakereler ve ortaklıklara ilişkin tavsiyeleri:

Avrupa Birliği'ne, üye devletlerine ve Türkiye'ye Tavsiyeler:

- Sivil toplumun ve demokratik bir biçimde seçilmi kurumların temsilcilerinin Ortak Geri Kabul Komitesi'nde de yer almasına ancak bununla sınırlı olmayacak ekilde geri kabul anla masının uygulanmasını izlemesine izin verilmesini sa layın;
- Sivil toplum ve di er kurumların uygulamaları izlemesinin kolayla tırmak için geri kabul ve göç i birli ine ili kin tüm anla malara ve üçüncü ülkeler ile AB ve üye ülkeleri ve Türkiye de dahil olmak üzere devam eden müzakerelere ait tüm belgelere kamuoyunun eri imi sa layın;

- Sivil topluma ve demokratik bir biçimde seçilmiş kurullara, anlaşmanın uygulamasının müzakereleri kapsamında ilgili belgelere, özellikle de mültecilerin ve göçmenlerin haklarına etki edecek hükümler olması üzere, erişimine izin verin;
- Gelecekte, AB ve Türkiye'de insan hakları, mülteciler ve göçmenler konusunda çalışmaya devam eden sivil toplum örgütlerinin yanı sıra her iki tarafta yer alan demokratik bir biçimde seçilmiş kurumların (Parlamentolar) ilgili müzakereler ve içeriği konusunda bilgilendirilmesinin ve göç üzerine herhangi bir anlaşmanın muhtelif hazırlık aşamalarında düzenli olarak danışılmasını sağlayın.

EURO-MEDITERRANEAN HUMAN RIGHTS NETWORK
RÉSEAU EURO-MÉDITERRANÉEN DES DROITS DE L'HOMME
الشبكة الأوروبية - المتوسطية لحقوق الإنسان

Vestergade 16 - 1456 Copenhagen K - Denmark
Tel: + 45 32 64 17 00 - Fax: + 45 32 64 17 02
info@euromedrights.net - www.euromedrights.org

SWEDEN

Bu politika notu Danimarka Uluslararası Gelişim Ajansı'nın (DANIDA) ve İsveç Uluslararası Gelişim Ajansı'nın (SIDA) finansal desteği ile hazırlanmıştır. Bu belgenin içeriği Avrupa-Akdeniz İnsan Hakları Ağı'nın sorumluluğundadır ve hiç bir şekilde DANIDA veya SIDA'nın görüşlerini yansıtır olarak algılanamaz.